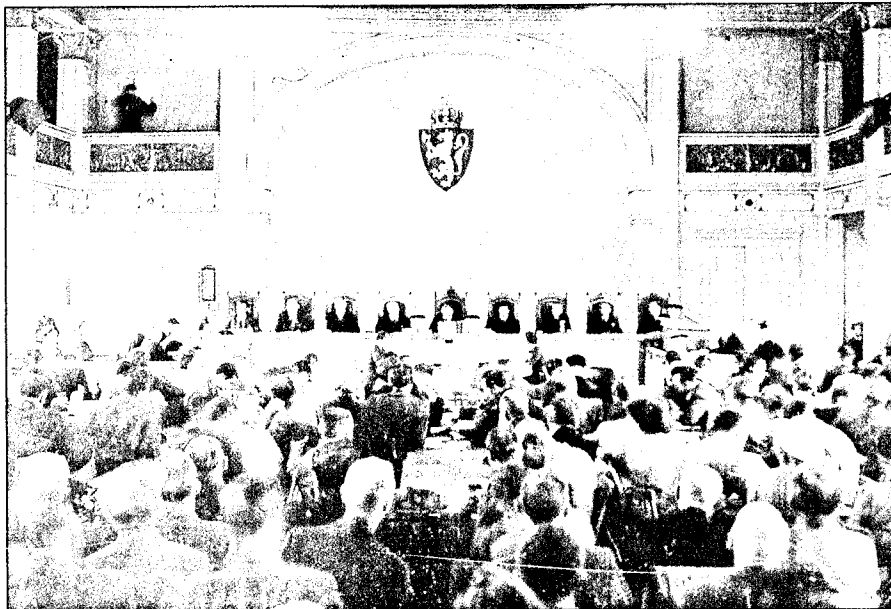

Avskaffelse av dødsstraff ingen sak for Forsvaret?

RETTSOPP-GJØR: Et rettsoppgjør slik som det vi hadde etter den andre verdenskrig, der Vidkun Quisling ble dømt til døden for sitt landssvik (bildet), vil ikke kunne forekomme om Norge ratifiserer en tilleggsprotokoll om avskaffelse av dødsstraff.

Foto: FORSVARS-MUSEET

- I forbindelse med utarbeidelsen av saken om avskaffelse av dødsstraff har ikke Utenriksdepartementet gjort annet enn å følge vanlig

prosedyre. Det sier pressetalsmann Bjørn Blokhus til Forsvarets Forum.

JAHN RØNNE
- Saken har vært kjent og vært på agendaen opp gjennom åtti-årene, sier Blokhus.

Utenriksdepartementet er derfor ikke villig til å stå som noen syndeboke for at Forsvaret ikke er blitt rådspurt underveis. Men i Forsvarsdepartementet ser man det slik at det kanskje hadde tjent saken om den var blitt forelagt Forsvaret.

- Hvis det er slik at prosedyren i dette tilfellet ikke har vært heldig, får vi se nærmere på den og trekke lærdom av de reaksjonene som er kommet, sier Blokhus.

- Det er fagdepartementet - i dette tilfellet Justisdepartementet - som er den riktige instansen å henvende seg til for å få en vurdering i sluttfasen av slike saker før Stortinget overtar, sier Blokhus.

Forsvaret, derimot, var en viktig part i saken og ble bedt om å uttale seg den gang det skulle vedtas å oppheve dødsstraffen i Norge i 1979.

- Det hadde vært rimelig om Forsvaret var trukket inn på et tidlig tidspunkt, sier forsvarssjef admiral Torolf Rein til Forsvarets Forum, debatten i 1979 ble nemlig ført på et helt annet nivå.

Forsvarssjefen mener det er uheldig

om Norge ratifiserer avtalen, ikke minst på grunn av den uretten som vil bli øvet mot de som i en eventuell krig blir beordret til å ofre sine liv for landet og som vet at forædte og landssvikere ikke risikerer livet for sin virksomhet.

- Det har selvfølgelig ikke skjedd noe nytt rent moralsk i forhold til dødsstraff siden 1979, sier generaladvokat Arne Willy Dahl, derfor skulle det ikke være behov for en ny debatt nå. Men den gang forutsatte vi at vedtaket om dødsstraff ikke var ugjenkallelig. Det vi nå er i ferd med å binde oss til er så prinsipielt viktig at saken hadde fortjent større oppmerksomhet enn det Utenriksdepartementet la opp til, sier Dahl.

Kniven på strupen for politikerne

I løpet av våren skal Stortinget avgjøre om alle broer skal brennes for all bruk av dødsstraff uansett situasjon ved en eventuell krig.

Det er en tilleggsprotokoll til den internasjonale konvensjonen fra 1966, om sivile og politiske rettigheter som nærmest setter kniven på strupen på våre politikere for å få en avgjørelse for all framtid.

Arbeidet med tilleggsprotokollen om å avskaffe dødsstraff har

pågått gjennom hele åttitallet. Det var tidligere Vest-Tyskland som i 1980 tok initiativet til å utarbeide en protokoll, og fikk blant annet Norge med som en god støttespiller. Da hadde Norge akkurat avsluttet sin debatt om dødsstraff og endret den militære straffeloven.

I 1988 ratifiserte Norge en tilleggsprotokoll til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, om avskaffelse av dødsstraff i fredstid.

Den internasjonale protokollen som det nå er snakk om ble ved-

tatt av FN's Generalforsamling 15. desember 1989.

Protokollen ble åpnet for under-tegning 13. februar 1990, og Norge under Syse-regjeringen undertegnet samme dag.

Da hadde loven som opphevet dødsstraff i Norge vært gjeldende i mer enn ti år. Men vedtaket om å oppheve dødsstraffen var ikke da ugjenkallelig ettersom Lov av 8. juni 1979 nr. 43 ikke innebar noen grunnlovsendring (Grunnloven inneholder ikke bestemmelser om dødsstraff).

Gjennom en slags «Elverum-

fullmakt» gir Beredsskapsloven av 1950 adgang til å endre lover når Stortinget i en akutt krigssituasjon er avskåret fra å utøve sin virksomhet.

Men om Norge nå ratifiserer den konvensjonen som allerede er undertegnet, da er det definitivt avgjort. Norge vil aldri kunne anvende dødsstraff i noe tenkelig tilfelle.

Selv om vi tar forbehold, så vil dødsstraff bare kunne anvendes så lenge krigen pågår, ikke i forbindelse med et rettsoppgjør når freden er et faktum.

1005371

Dette binder vi oss til

Den andre tilleggsprotokoll om avskaffelse av dødsstraff til Den Internasjonale Konvensjon av 16. desember 1966 om sivile og politiske rettigheter, inneholder 11 artikler som statene binder seg til. Most vesentlig er de to første artiklene:

Artikkel 1

1. Ingen skal bli henrettet innenfor jurisdiksjonen til en stat som er part til denne frivillige protokoll.

2. Hver part skal treffe nødvendige tiltak for å avskaffe dødsstraff innenfor sin jurisdiksjon.

Artikkel 2

1. Intet forbehold mot bestemmelse i denne protokollen er tillatt, med unntak av forbehold som tas ved ratifikasjon eller tiltrødelse og som hjemler anvendelse av dødsstraff i krigstid som følge av dom for en meget alvorlig forbrytelse av militær art begått i krigstid.

2. Den part som tar et slikt forbehold, skal ved ratifikasjon eller tiltrødelse meddele De Forente Nasjoners generalsekretær de relevante bestemmelsene i sin nasjonale lovgivning som får anvendelse i krigstid.

3. Den part som har tatt et slikt forbehold, skal underrette De Forente Nasjoners generalsekretær om enhver krigstilstand som innledes eller avsluttes på dens territorium.